

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษารั้วนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลการการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเรื่องเพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนธีรภานท์ บ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3/6 โรงเรียนธีรภานท์บ้านโฮ้งจังหวัดลำพูน ปีการศึกษา 2553 จำนวน 42 คน ซึ่งได้มาโดย การคัดเลือกแบบเจาะจงโดยใช้วิธีการสังเกต เครื่องมือที่ใช้เป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องเพศศึกษาจำนวน 8 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง ใช้เวลาทั้งหมด 10 สัปดาห์ โดยผู้ศึกษาเป็นผู้สอน

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาผลการการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างทักษะ ชีวิตเรื่องเพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนธีรภานท์บ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน พบว่า

1. ข้อมูลทั่วไปพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเพศได้อย่าง ถูกต้อง โดยสังเกตจากการทำแบบทดสอบ การทำแบบสอบถาม อีกทั้งยังขาดทักษะที่จะนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันในสถานการณ์ต่างๆ ทำให้นักเรียนขาดความมั่นใจทำให้มีพฤติกรรมแสดงออก ทางเพศที่ไม่เหมาะสม รวมถึงการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเพศตรงข้าม
2. ผลคะแนนการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนมีความ แตกต่างกันเห็นได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะหลังเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น อันเป็นผลสืบ เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเพศศึกษาเพิ่มขึ้น
3. จากการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเรื่อง เพศศึกษา มีเครื่องมือและกิจกรรมที่จะส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับผู้เรียน สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ทั้งหมด 3 ประเด็นดังนี้ คือ

ประเด็นแรก กิจกรรมแนะแนวเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถที่จะช่วย ตัวเองได้ และช่วยให้รู้จักและเข้าใจตนเอง เข้าใจคนอื่นในสังคม สามารถปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกัน ได้ ด้วยดี และช่วยให้ได้พัฒนาตนเองทุกด้านอีกทั้งเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับผู้เรียน

ประเด็นที่สอง การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีทักษะความรู้ในเรื่องเพศศึกษาสูงขึ้น

ประเด็นที่สาม บทบาทของครูผู้สอนที่ไม่เคร่งเครียด มีเหตุผล ความศรัทธา ความไว้วางใจ การให้คำปรึกษา การจัดกระบวนการกลุ่ม ซึ่งเป็นบทบาทสำคัญ เป็นผู้เตรียมและดำเนินการจัดกิจกรรม และกระตุ้นให้กำลังใจช่วยเหลือในช่วงที่นักเรียนทำกิจกรรมจะเป็นการเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับผู้เรียน

4. จากการทำแบบประเมินความพึงพอใจ พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทำให้มีความตั้งใจและเต็มใจในการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ มีความกล้าแสดงออก กล้าเปิดเผยความรู้สึก มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สามารถยอมรับผู้อื่น มีความสุขสนุกสนานในการทำกิจกรรมร่วมกัน สามารถนำสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันและทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นในระดับหนึ่ง

การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในคาบกิจกรรมแนะแนว ส่งผลให้นักเรียนมีความตั้งใจและเต็มใจในการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เนื่องด้วยลักษณะของวิชาและความไว้วางใจในตัวผู้สอน ทำให้นักเรียนกล้าแสดงความรู้สึกอย่างเปิดเผย มีความเชื่อมั่นในการกระทำของตน มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน สามารถยอมรับผู้อื่น มีทักษะในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นระบบ มีความสุขสนุกสนานในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถสรุปความรู้และนำสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันและทำให้มีทักษะชีวิตเพิ่มขึ้น

อภิปรายผลการศึกษา

ผลจากการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเรื่องเพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนธีรภานุรักษ์ บ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน อภิปรายผลดังนี้

ผลจากการศึกษาการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเรื่องเพศศึกษา พบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเรื่องเพศศึกษา ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ในเรื่องเพศศึกษาได้อย่างรอบด้าน ทำให้นักเรียนได้เข้าใจถึงพัฒนาการทางเพศของแต่ละวัย สามารถแยกแยะความรู้สึกระหว่างความรักและความใคร่ได้นอกจากนี้ยังได้เรียนรู้ถึงวิธีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีงามต่อกันตลอดจนการวางตัวให้เหมาะสมกับเพศตรงข้าม รู้จักวิธีการจัดการและการควบคุมอารมณ์ทางเพศได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังรู้จักเตรียมพร้อมในการวางแผนการคุมกำเนิด ได้ศึกษาปฏิบัติเพื่อให้มีทักษะในการปฏิเสธตลอดทั้งสามารถใช้ทักษะในการคิด

ตัดสินใจและแก้ไขปัญหาก็ได้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ตลอดจนเข้าใจถึงพฤติกรรม การเบี่ยงเบนทางเพศ รวมทั้งรู้จักวิเคราะห์โอกาสในการมีพฤติกรรมเสี่ยงเพื่อให้สามารถหลีกเลี่ยง จากสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์นั้นได้ และการจัดกระบวนการเรียนรู้ในคาบกิจกรรมแนะแนวทำ ให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนมากขึ้น มีความตั้งใจและเต็มใจใน การเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ มีความกล้าแสดงออก กล้าเปิดเผยความรู้สึก มีความสัมพันธ์ที่ ดีต่อกัน สามารถยอมรับผู้อื่น มีความสุข สนุกสนานในการทำกิจกรรมร่วมกัน มีพัฒนาการทักษะ ชีวิตเรื่องเพศศึกษาดีขึ้น มีความรู้ ความเข้าใจและมีเจตคติที่ดีในเรื่องเพศ สามารถนำสิ่งที่ได้จาก การเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันและทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นในระดับหนึ่ง ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาภักดิ์ ผ่องน้อย (2544 : 112 –118) ได้ศึกษาประสิทธิผลของ โปรแกรมสุขศึกษา โดยการประยุกต์ใช้กระบวนการแนะแนว เพื่อพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ เกี่ยวกับเรื่องเพศของนักเรียน โดยกระบวนการแนะแนวเรื่องเพศในชั้นเรียนและมีการฝึกทักษะ ชีวิตด้วยกระบวนการกลุ่ม การอภิปรายและบทบาทสมมุติ พบว่าภายหลังการทดลอง นักเรียนกลุ่ม ทดลองมีการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้เจตคติ และการปฏิบัติดีกว่าก่อนการทดลองและดีกว่ากลุ่ม ควบคุม และยังสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาของ อมรวิรัช นาคทรพรพ และคณะ (2547: 25) ได้กล่าวถึง กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาดังนี้ คือ เป็น การบูรณาการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาทั้งระบบ เน้นความรู้ ทักษะ และทักษะ โดยเฉพาะทักษะทางสังคม ใช้กระบวนการเรียนรู้เป็นกลุ่ม และกิจกรรมกลุ่ม เช่น การใช้บทบาท สมมติการใช้การอภิปรายกลุ่มแบบเจาะจงประเด็น เน้นทักษะการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล ทั้งในแง่ กระบวนการ และผลลัพธ์กับบุคคล นอกจากนี้ยังจะช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ทักษะชีวิตเรื่องเพศศึกษาแล้ว ยังมีเป้าหมายช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มี คุณสมบัติที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร มีการฝึกทักษะในการดำเนินชีวิตด้านต่างๆ ช่วยปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรมต่อตัวนักเรียน ครอบครัวและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนา เจริญสาธิต (2546: 140-141) ที่พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนเพศศึกษาโดยการเรียนรู้แบบมีส่วน ร่วมโดยใช้กลวิธีการระดมสมอง อภิปรายกลุ่ม การแสดงออก บทบาทสมมุติ ร่วมกับการใช้สื่อ ต่าง ๆ เช่น เทปเสียง วีดีโอ เป็นต้น ซึ่งจะช่วยกระตุ้นและจูงใจให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมใน บทเรียน อีกทั้งนักเรียนยังแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ความคิดเห็น ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันภายในกลุ่ม และยังได้วิเคราะห์แสดงความคิดเห็น จนก่อให้เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ ได้แก่ ความรู้ในเรื่องเพศศึกษา ทักษะชีวิตเกี่ยวกับเพศศึกษาในด้านความภูมิใจในตนเอง ความ รับผิดชอบต่อสังคม ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ และยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภรัตน์ ศรีชาติ (2547: ข) ได้ศึกษาพัฒนาชุดการสอนแบบร่วมมือกัน

เรียนรู้เรื่องเพศศึกษา ผลการศึกษาพบว่าชุดการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนดังกล่าวอยู่ในระดับดีมากและมีความรู้เพิ่มขึ้นจากการเรียนด้วยชุด การสอน ร้อยละ 81 อันจะส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับความคิดเห็นของ อมรวิรัช นาคทรพรพและคณะ (2549: 19) ที่กล่าวว่าเป้าหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพศศึกษา เพื่อให้เด็กได้มีทักษะในการรู้จักดูแลร่างกาย หลีกเลี่ยงและป้องกันตัวจากการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ มีความรู้ ความเข้าใจต่อเพศตรงข้ามและการมีความสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามหรือเพศเดียวกันอย่างเหมาะสม การมีทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมทางเพศที่ถูกต้อง รู้และเข้าใจในอัตลักษณ์ทางเพศของตนเองและผู้อื่น รู้ถึงผลกระทบของความสัมพันธ์และพฤติกรรมทางเพศทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ตลอดจนเคารพในศักดิ์ศรีและคุณค่าของความเป็นคน ไม่ว่าจะต่างเพศ หรือ ต่างวัย หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ มุ่งเน้นให้ “รู้จักตัว รักคน รู้ทันใจ ไวทันอารมณ์ เลี่ยงเสี่ยง ระวังภัยเซ็กส์” ตลอดจนการรู้จัก “วางตัวให้ถูกที่มีสัมพันธภาพให้ถูกทาง มีจริยธรรมนำชีวิต และเห็นคุณค่าความเป็นคน”

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาทำให้ตอบสนองต่อธรรมชาติของวัยรุ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชนิกร เจริญทอง (2545: ข) ที่พบว่า นักเรียนมีความสนใจเกี่ยวกับเพศตรงข้ามในระดับปานกลาง ทั้งทางด้านการปฏิบัติตน การเรียน และการแต่งกาย และเมื่อเปรียบเทียบความสนใจเกี่ยวกับเพศตรงข้าม พบว่า นักเรียนชาย มีความสนใจเกี่ยวกับเพศตรงข้ามด้านการปฏิบัติตน ด้านการเรียน สูงกว่านักเรียนหญิงและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอรสา พลสยาม (2545: ข) ที่พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีการสอนแบบโมดูล มีความรู้ความเข้าใจและเจตคติต่อเรื่องเพศมากกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติและนักเรียนหญิงมีความรู้ความเข้าใจและเจตคติต่อเรื่องเพศมากกว่านักเรียนชาย และยังสอดคล้องกับความคิดของพรพิมล เจริญนาครินทร์ (2539, หน้า 15-17) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมทางเพศ ของวัยรุ่น เป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว วัยรุ่นได้รับความรู้ในเรื่องเพศ มาจากครอบครัวในลักษณะไหนก็จะมีทัศนคติในลักษณะนั้น และส่งผลไปถึงการมีพฤติกรรมในเรื่องเพศและการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งส่งผลต่อค่านิยมและความเชื่อในเรื่องเพศของวัยรุ่น

จากผลการศึกษาในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเรื่องเพศศึกษา ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะชีวิตในเรื่องเพศได้ดีขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมทำให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม ผ่านทางกิจกรรมต่างๆเช่น การระดมสมอง การอภิปรายกลุ่ม และการแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น เป็นการเรียนรู้ร่วมกันและนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้โดยประยุกต์เข้ากับตนเองและผู้อื่น ดังนั้นทางผู้วิจัยจึงได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนให้มากที่สุด ส่งผล

ให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเพศศึกษาดีขึ้น ดังจะเห็นได้จากการมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรมีการกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มากที่สุดเพื่อส่งเสริมให้มีการแสดงความคิดเห็น มีความกล้าแสดงออกและมีส่วนร่วมในกลุ่ม เพื่อให้มองเห็นพัฒนาการด้านการคิดและแก้ปัญหาตลอดจนพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี
2. ควรหาสถานการณ์/กรณีตัวอย่างทางเพศที่ค่อนข้างซับซ้อน เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกคิดแก้ปัญหาด้วยตนเองเวลาเจอสถานการณ์จริง
3. ควรศึกษาหาวิธีการใหม่ๆ ในการป้องกันตนเองในเรื่องความเสี่ยงทางเพศ เพื่อให้สามารถนำไปใช้กับตนเองและแนะนำผู้อื่นได้
4. ควรหาข้อมูล/ความรู้เกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศให้นักเรียนทุกเพศได้ศึกษา เพื่อให้เข้าใจถึงการป้องกันและการรักษาสีทธิในร่างกายของตนมิให้ผู้อื่นมาล่วงละเมิดได้
5. ควรมีการนำสถานการณ์ทางเพศ มาเปรียบเทียบกัน เช่น นำ 2 สถานการณ์ที่ขัดแย้งกัน เพื่อให้นักเรียนได้มองเห็นความแตกต่างและเข้าใจในปัญหานั้น ได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาของผู้ชายด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ชายก็มีความเสี่ยงเช่นเดียวกับผู้หญิงด้วยเช่นกัน
2. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
3. ควรทำการศึกษาให้ครอบคลุมทุกคนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเป็นการป้องกันมากกว่าการแก้ไขซึ่งกระทำได้ยาก
4. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการการเรียนรู้และเจตคติในเรื่องเพศศึกษาเพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงหลักสูตรการสอนให้สามารถนำไปเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์ต่อไป